

**KARŞILAŞTIRMALI HUKUK İSVİÇRE HUKUKUNDA
TRUST VE “TREUHAND”**
Erich HUBER

Çeviren: Yrd. Doç. Dr. Eylem APAYDIN*

İngilizce bir kelime olan “trust”, İsviçre dilinde yabancı bir kelime olarak, genellikle tercüme edilmeden orijinal dilindeki anlamından çok farklı bir anlamda kullanılır. İsviçre’de “trust” kelimesi yaklaşık olarak şu anlama gelmektedir: “Kendi bireysel öz ekonomik varlıklarından vazgeçmiş bağlı şirketleri olan ve bunların hâkim şirketle birleşerek merkez yönetiminin pazar üzerinde tekeli kontrolü olan bir birlik oluşturduğu tekelleştirilmiş iştir.”¹

Ancak İsviçre’de Anglo-Amerikan anlamında “trust”tan bahsetmek istediğimizde, bu kelimeyi Almanca’ya Treuhand, Fransızca’ya fiducie,² İtalyanca’ya fiducia olarak tercüme ederiz.

1

Saf bir hukuk bakış açısı ile bakıldığında, bizim Treuhand ile Anglo-Amerikan hukukunun trustı arasında büyük farklılıklar vardır. İsviçre hukukunda güvenilen çok küçük bir öneme sahiptir.³ Ancak yine de isteğe bağlı akdi şekilde olmakla birlikte, Treuhand burada ziyadesiyle yaygındır.

“Trustee (güvenilen)” kelimesi ile biz “kurucunun talimatları doğrultusunda, kurucunun yararına kullanması amacı ile belli hakların inançla devredildiği”⁴ bir kişiyi anlarız.

Treuhand’dan bahsederken Treugeber (İngilizce’de settlor, Fransızca’da fiduciant, İtalyanca’da fiduciante (Türkçe’de kurucu ç.n.), Treuhänder (İngilizce’de trustee, Fransızca’da fiduciaire, İtalyanca’da fiduciario

---

* Kocaeli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Medeni Hukuk Yardımcı Doçenti. eyapaydin@yahoo.com Makalenin aslı (1952) International and Comparative Law Quarterly Vol.1 No.1 s.64-66’da yayımlanmıştır. British Institute of International and Comparative Law, Cambridge University Press tarafından yayımlanmıştır, izinle tercüme edilmiştir. Makalenin Türkçeye çeviri hakları Dr. Eylem Apaydın’a aittir.

¹ Grener in the *Schweiz Juristische Kartothek*, Finanzgesellschaften, IV, p.2

² Cf. Piccard, Steiner, Thilo, *Dictionnaire juridique*, “fiduciaire” başlığı altında vb., s.246 vd.

³ Rivoire’nin *Dictionnaire du Code Civil Suisse* adlı eserinde “fiducie” ve ondan türeyen kelimelere hiçbir şekilde yer verilmemiştir.

⁴ Geratle, *Das reine Treuhandgeschäft im schweiz, Recht*, s.11

(Türkçe’de inanılan / güvenilen ç.n.) ve Begünstigter (İngilizce’de beneficiary, Fransızca’da beneficiarie, İtalyanca’da beneficiario (Türkçe’de yararlanan ç.n.) ayrımını yaparız.

İsviçre hukukuna göre, şahsa sıkı sıkıya bağlı nitelikte ve bu yüzden devredilemez olmamak şartıyla, bütün mallar ve haklar birisine inançla temlik edilebilir. Bu işlem ile eğer şeyle ilgili ise güvenilen *tam mülkiyeti* kazanır ve eğer haklar devredilmişse (örneğin talep hakkı) güvenilen *tam hak sahibi* (alacaklı) olur. Güvenilen ile kurucu arasındaki hukuki ilişki eşya hukukunun değil, borçlar hukukunun kapsamı içindedir. Ancak kurucunun güvenilene yöneltilebilecek, onun kendisine inançlı temlikle devredilmiş şeyleri kurucunun yararına ve kurucunun talimatlarına uygun olarak yönetmesine ilişkin bir talep hakkı vardır. Eğer güvenilen bu talimatlara aykırı hareket eder ve örneğin inanılan şeyi iyiniyetli bir üçüncü kişiye devrederse, kurucunun bu üçüncü kişiye karşı ileri sürülebilecek bir hakkı yoktur. Kurucu yalnızca uğradığı zararın tazmini için güvenilene başvurabilir. Daha da ötesi, eğer güvenilen iflasını ilan ederse, inanılan şeyler müflisin malvarlığı içinde yer alır; kurucunun şeyin ayrılmasına ilişkin bir hakkı yoktur. Kurucunun talep ettiği tazminat için de sıradan bir alacaklı konumundadır. Kurucunun talimatlarına uymayan güvenilen emniyeti suiistimalden suçlu olur.⁵

2

Bu yüzden güvenilene seçerken dikkatli davranılmalıdır. Kural olarak, kurucu, bir güvenilen şirketi güvenilen olarak atamalıdır. “Treuhandgesellschaft” adı İsviçre’de korunmamaktadır; bu sebeple, herhangi bir şirket seçilmemelidir. Ancak gayet iyi bir şekilde yönetilen bu tür birçok şirket de vardır.

İsviçre Federal Mahkemesi Treuhand’ı şöyle tanımlar:

“İnançlı işlemin niteliği şunda belirlemektedir, sözleşen taraflardan biri (kurucu), bir diğeri için (güvenilen) onu üçüncü kişilere karşı, bir hakkın sınırsız sahibi kıldığı bir hukuki durum yaratmaktadır; buna karşılık o da kurucuyla yaptığı sözleşme gereği, devredilen hakkı hiç kullanmamayı veya kısmen kullanmamayı veya kabul edilen bazı durumlarda tekrar devretmeyi borçlanır...”⁶

⁵ Madde 159 İsviçre Ceza Kanunu

⁶ BGE, 71, II, s.100 = Praxis, XXXIV, s.302.

İsviçre hukukuna göre mülkiyetin (taşınır veya taşınmaz) devrinde, hakkı devredebilmek için sebep (causa) adı verilen bir temel işlem⁷ gereklidir. Bu temel işlem, genellikle bir sözleşmedir. Trust sözleşmesi de bu basit hükmün (İBK madde 894 vd.) koşullarına uygundur ve bir sebebi oluşturur. Taşınmazlar için, devredilen (güvenilen) tapu kütüğüne tescil yaptırmak zorundadır; sadece bu tescil üzerine mülkiyet hakkını kazanabilir.⁸ Güvenilenin hukuken malik olabilmesi için taşınırın güvenilenin zilyetliğine geçmesi zorunludur.⁹

Bir alacak hakkı temlik edildiğinde, İsviçre hukuku bir sebebin varlığını gerekli kılmamaktadır; bu, onun sebepten soyut geçerliliği ile mümkün olmaktadır.¹⁰ Ancak temlik anlaşması yazılı olarak yapılmalı ve borçlu bunun sonuçları hakkında bilgilendirilmelidir.

Daha da ötesi, İsviçre hukuku, Anglo-Amerikan trust hukukunun sağladığı amaçların aynılarını veya benzerlerini sağlayabilecek özel kurumlar tanımaktadır. Bunlar, aile vakfı ve anonim ortaklık (holding şirketi) gibi belli bazı ortaklıklardır.

Aile vakfı bir malvarlığının, bir ailenin belli çıkarlarını korumak için özgülenmesiyle ortaya çıkar. Tek bir yönetici (Vasi de denebilir) gerektirir ve herhangi yere tescilinin yapılması zorunlu değildir.

Anonim ortaklıkların kuruluşu (ve diğer ortaklıklar) İsviçre’de, herhangi bir idari lisansa gerek olmadığı için nispeten çok kolaydır.

---

⁷ Madde 657 ve 974, İMK, taşınmazlar için. Taşınır için kanunda bu yönde bir hüküm yoktur ancak Federal Mahkeme kararları bu yöndedir, cf, Brodbeck, Daepfen, Welti *Bundesgerichtspraxis zum Zivilgesetzbuch II*, Madde 714 notları.

⁸ Madde 656 İsviçre Medeni Kanunu

⁹ Madde 714 İsviçre Medeni Kanunu

¹⁰ Madde 165 İsviçre Borçlar Kanunu